

-21-

I

Fragments d'un formulari de receptes hebraic, per
G. Millas Vallcrista.

a l'Arxiu de la Corona d'Aragó; trobi tres fulls de paper
escrits en hebreu, en les quals es contenen algunes receptes
de virtut ja depurativa ja antibiliosa, febrífuges, calmants, etc.

Totes elles son a base de plantes o d'extractes de les mate-
ries i ens dona una petita idea de la terapèutica emprada
pels jueus, els quals eren els metges preferits dels cristians. Els
noms de les plantes apareixen sovint amb fonèmia arà-

biga i en altres joint el nom semita spanyol el corresponent
nom català. Moltes plantes usades en aquestes recepcions es
troben també indicades en el ^{la traducció catalana del} ~~Manuscrit de~~ ~~macer~~ (1) ~~amb el català~~

~~de la base edet mitja, qui componia un elixir on s'estudia~~

~~les propietats mèdiques de certa planta, així com també en l'Expe~~
~~riencia menuda y grossa del elixir Tarifa de Jabdas fet a Avinyó en 1397 (2).~~

Com veurà el lector, algunes expressions i noms s'han re-
stitit a una interpretació satisfactoria i m'alegraria que
els entesos hi diguerin més que un ~~homage~~.

(1) Ms. n.º 210 del fons espanyol de la Bib. Nat. de Paris.

(2) Publicat joint amb la grande chirurgie de Guy de Chauliac per E. Nicaise. Vide
N. Font i Jaquer: Historia de les ciències naturals a Catalunya Barcelona, 1908. pag. 158

1
al principi les aigües dolentes es refreden; עין ארופ עין ארופ
de britic, bretonica? עין ארופ i de avis עין ארופ

al principi les aigües dolentes s'escalfen: De gran de froment el pey
fixe d'1 unça; avis dos draemes, suc de lleccrons עין ארופ: de foull
una lluna; suc de carjols? עין ארופ, & unces; martiel
עין ארופ, 2 draemes; regelinia עין ארופ: una unça; sandaly עין ארופ

(1) Per a l'interpretació d'alguns noms hem audit a l'arab
bic, puix que en rebinic no li hauria sentit acceptable; així l'equi
valent de עין ארופ creiem és, l'avis que vol dir foull
(2) de l'arab عین

3
'מסנ, una draema; suc de lleisous (leisous) וק'ס'ס i ^{ofenoll} sones
3 sones⁽¹⁾ mitja lliure; suc de magrans agres i dolles i suc
de curgula קורגול, tres uncs; suc, 1 lliura

Unguent de iardou i sandal pulveritzat?

Y pel picat? סיסוססי depapaveri? (2) דינספכר

Palabra? un paquet, pruno ו'פונ', regalixia, pipure ו'פ'פ'פ'פ'

grans de froment? una unca; suc de lleisous, mitja lliura; mat
tic, sandal roig, una draema, rore, lliure i mitja

(1) aquesta quantitat està ratllada o anul·lada

(2) En la Experiaria menuda y grossa es menciona el: Semen papaveri
Vid. op. cit.

Pel temperament iritat ?

אשכול תרופות

Viols, Roses ו'ש"ו, grans de froment, mitja unça; arrel

de ^{ofanoll} somor, api, i quixert א"ו א"ו א"ו, i lleccrons, quixquia א"ו א"ו א"ו,

(manda) escariola א"ו א"ו א"ו, una unça; me de magranes, tres un-

ces; vinagre, unça i mitja; mantic, sandals, tres dracmes,
succe, i llina.

Unguent de sandal pulveritzat d' abargagan ^{o avrengan}

א"ו א"ו א"ו

(1) La mateixa planta vista anteriorment però amb la gra-
fia llemment alterada.

L'herba anomenada endia אֲנִיָּה, es bona contra
les ruptures dels membres a causa de caiguda o cops

En la fluxió de sang a causa del fetge
aixarop אֲנִיָּה ^{del me} de fulles de plantatge אֲנִיָּה, la quarta
part d'una llima; sucre amb sandalí אֲנִיָּה, dos unces
i caps ⁽¹⁾ de sumac אֲנִיָּה, ~~aquí~~ aspidi llarg
אֲנִיָּה, 1 unça; piñes i gelatina אֲנִיָּה de piñes,
dos unces; sucre com la quarta part de grans de mi
fra אֲנִיָּה, que és una acària אֲנִיָּה
(1) molt dubtós

(sang dragon)
 sang de drago (1) אַמֶּנֶק דֶּרֶגוֹן , aigua de roses, la quarta part
 d'una lliura; ^{ment} (asar) אֶסְרֹן 1 lliura; ^{en} total dos argi-
 nes? אַלְגִּינֶס

axarop per a la febre, calentura, sequedat

Endivia אִינְדִּיבִּינָה , escariola אַקְרִיאוֹבֶּק , hepatica? אִיפֶּטִיקָה ^{1 rat}

porrimum (2) פּוֹרְרִימוֹס , axiconia (nicotia) אֶיִקוֹרִינָה : 2 paquets; aco-

nit (aconi) אַקוֹנִי ^{• pelat?} emit? קֶפֶלִי , i ais אִיס , sihac סִיחַק pro.

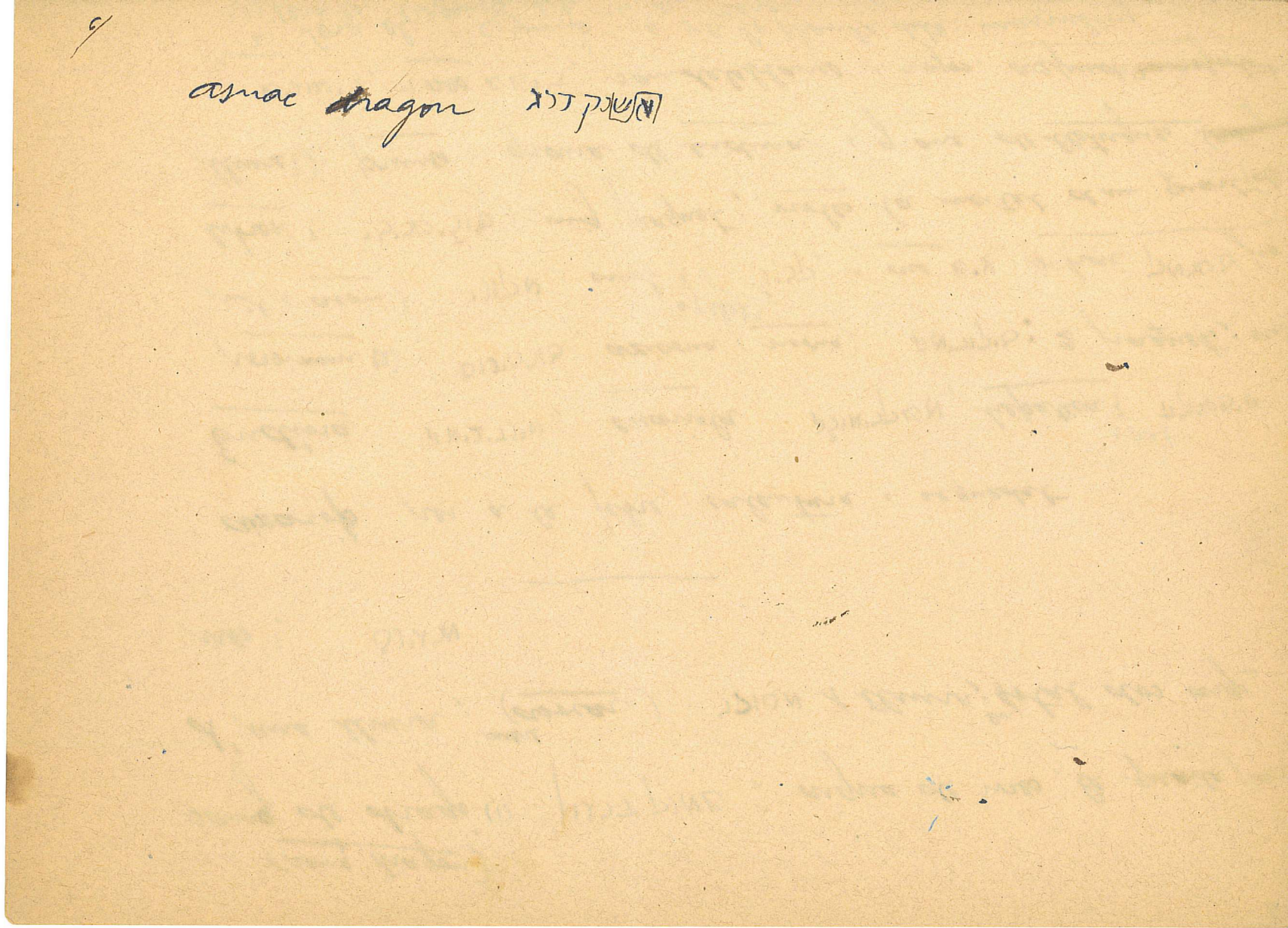
litres? לִיטְרֵס : mig paquet; violes la meitat d'un quart (de
 lliure?); prunes grana de endivia i grana de lletuques (lletuques)

אֶסְפִּנְדִּיבִּינָה , אֶסְפִּנְדִּיבִּינָה , roses רוֹזִים , sàndals סַנְדַּלִּים blancs i rojos , aspidi אֶסְפִּינְדִּיבִּינָה aspidi?

(2) Serà el قاسيون o sia la planta dita: marrubiny
 (1) Serà la dragoneta del no. de maser

6

asmac dragon [mirrored text]

1715KN mitja unça; grans de froment; ^{arinyol} ~~boberis~~ ס'ב'ב'י'ס; un
 quart d'onça; flor de borrajes; ס'ג'ג'י'ס unça; me de
 magrons agres; un quart de lliura; tamaril ס'ס'ס'י'ס una
 unça; anel de llengua de bou ⁽¹¹⁾ ס'ס'ס'י'ס; un paquet; gra
 de gad ^{oriandre} ט' mitja unça; mastig; ס'ס'ס'י'ס una dragma;
 atmetlles de masi? ס'ס'ס'י'ס, mitja unça; panes negres i pul
 poses; una unça; me de pomes; un quart (de lliura);
 aigua de rabolans? ס'ס'ס'י'ס, sintrens? ס'ס'ס'י'ס; una
 unça; dia? ס'ס'ס'י'ס garidi? ס'ס'ס'י'ס, arginas? o argens?

(11) aquesta planta surt bastant en el Ms. de Maser, en el
 que tracta de matèria vegetal. he vist la còpia feta del Ms. de Paris
 pel Sr. Guera.

8
me de cocofita? o cucuteta? קוקולט'ה, mitja lliura; aigua
de roses: un quart de lliura: mere, una lliura i mitja. Famiy
de tot pint, aixamp amb aigua de ordi i sera epicaç si s. r.

Per qui no pot dormir, ^{untar lo} fer-li fregues a darrera del
cap, i adluc a tot el cap, amb oli d'ametlles dolces, una
unça, oli de mastig, un quart d'unça

Per a ^{untar} donar fregues a tot el cap: me de berbejures?

ט'דנרברג'ו'י me de multre? o iolatre? 'ט'ט'ט'ט'; tres unces;
oli de roses i oli violet ⁽¹⁾ 'ט'ט'ט'; una unça; grana de psapa

(1) Citat freqüentment en el My. de Maser

ver (cascall) כַּסְפִּית, blanc i negre, i oli de mandràgora (man
dràgor) שֵׁלֶטֶן; una unça. Unti's tot el cap i dormirà i s'...

Per a qui és trencat ??

סמין דואיגריו

Arrel de ^{• faroll} romer, i carpas (^{ספס} api) (1) i oliviera וְיַשְׁמֵרִית i arpsà
mag אֲשֶׁר i coriandre de pou? carbuc el bi כַּבְּבִית (2)
 una unça; gabagül? שֵׁלֶטֶן; 2 unces; quiaxamban? o liax
mabar? אֲבִיבָא, qartsana? o qorebana? ^{pericalt (3)} אֲדִיבִי adivar

(2) La paraula carbuc no es hebreaica, sino que correspon a l'arèliga קַבְבִּית
carbuc; en hebreu és קַבְבִּית carbuc
 (1) El dice dona com a trad. de carpas: petroselinum vel apium; era
 creença que la dona que menjava carpas tenia fills sans.
 (3) de l'arab أديبي

masle, absenta, apsentin (1) פספסון: mitja unza; banfa
sej, violes פספסון (2), grana de meli (3), carbassa i fibres de
 regalimnia (4) 1 unza; polifodi פספסון: mitja unza; anis, caru-
 bia פספסון, amir? פספסון, sambal espigol פספסון (5), tabair פספסון
 greda (6): pes de un quart d'unza; grana de lleties פספסון
 i alve o na escorça (8) belsànica, martie, grana (obé ou de
 cus de seda) (9) matracaada i peles de llimó: el pes fine
 de mitja unza amb quatre llimó ~~de~~ d'aigua en la

(1) seed elati' abrynthium (2) sel areb (3) se بنفسج (4) de l' (4) de l'
 areb قرع (5) عرق سورس (6) se سبیل (7) se بلشیر (8) se قرع (9) sel areb (9) sel areb

que bulliran les granes fins que s'entorní a una llira :
mitja, me de llerony : fonoll : mitja llira : merl, id.

Per fer? ungiuent : espigol, safián (1), arrou ? salina
ona cania, lúia (alunya!), coxt masell, rimanans
aspudi, marític ; pes d'una drama. Sucre en quel
pes que els dits; roses en i quel pes que els dits.

Per a purificar la sang

llengua del samal ? (2) o na plantege

(1) se l'arab

زعفران

(2) se l'arab

لسان السمك

١٥٦٦٣٥

mitja lliura; me de bordolagney כ'א נ'ס'י'ר'ג'י'ג', amidon (mido)
 dues draemes; balusties: 1 draema; cua de cavall⁽²⁾ o na
introda א'ר'ר'ר'ר'ר'ר'ר', un paquet; sarc dragon⁽³⁾; dues drae
 mes; bul? armenic: 1 draema; quecarte: א'ר'ר'ר'ר'ר'ר': 1 dra
 ma; coral cremat: 1 draema; arpudi? : 1 draema
 banya de cèvol: 1 draema; pely de castanyes picades: 1
 draema; sandal: dues draemes; de grans de froment?: 1
 draema; sucre: lliura i mitja

(1) Planta estudiada en sa virtut medicinal en el ms. de
 Maser; ^{En el llibre de conexemes de a pecces y droguel, figura amb el nom de balusties.} (2) de l'arab
 ذنب النخيل (3) sera, potser, la dragone
 ta del ms. de Maser.

Encara les cogues d'altres abais, o també, confitura de prés
secs, enumerada.

Mastic : dus draemes; agama : dus draemes; arinjol
sumac (1) : mitja unça; quilibi ? (tonet ?) aspic (2) : 1 drae
ma; goma aràbiga גומא ארביקה : dus draemes

~~J. Millàs: Vallcorca~~

~~Barcelona, Abril de 1924~~

(1) del'arab قاتون

(2) Planta estudiada en el m. de Maser